Journal of Sustainable Development in Sport Management Volume 6, Issue 15, Spring & Summer 2025, 344-371 qrsm.atu.ac.ir doi: 10.22054/qrsm.2025.86703.224

Formulation of a Communication Model Based on the Iranian-Islamic Lifestyle to Influence Sports Acculturation among Students

Zahra Ghanbari Kordijani Department of Sport Management, Faculty of Sports Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran

Bahador Azizi

Department of Motor Behavior and Sport Management, Faculty of Sports Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Mohsen Hallaji * ©

Department of Physical Education Instruction, Farhangian University, Tehran, Iran

Faeze Seyedabadi

Department of Sport Management, Faculty of Sports Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran

Abstract

The study aimed to formulate the communication model based on the Iranian-Islamic lifestyle to influence sports acculturation among students. This is an applied descriptive-correlational study whose data were collected by questionnaires. The participants included all second-year high school students in Tehran. Using the method of 5 times the number of instrument's items, 480 students were randomly selected as a sample. After distributing the questionnaires, 436 questionnaires were analyzed. To collect data, two standard questionnaires were used: Iranian-Islamic lifestyle and sports acculturation. The reliability of the instrument was calculated using Cronbach's alpha method. The findings showed that there was a positive and significant relationship between the Iranian-Islamic lifestyle and the social, religious, financial, family, thinking and science components with sports acculturation, but no significant

How to Cite: Ghanbari Kordijani, Z., Azizi, B. Hallaji, M. & Seyedabadi, F. (2025). Formulation of a Communication Model Based on the Iranian-Islamic Lifestyle to Influence Sports Acculturation among Students. *Journal of Sustainable Development in Sport Management*, 6(15), 344-371

^{*} Corresponding Author: m.hallaji@cfu.ac.ir

relationship was found between the components of beliefs, ethics, health, security-defense, and chronology with sports acculturation. Also, considering that the correlation coefficient was 0.67 and the coefficient of explanation was 0.54, it can be said that 54 percent of the changes in sports acculturation are related to the components of the Iranian-Islamic lifestyle. It was also determined that the research model based on the effect of the Iranian-Islamic lifestyle on students' sports acculturation has a good fit. According to the findings, it can be stated that effective utilization of Iranian-Islamic lifestyle components can have a significant impact on sports acculturation in individuals, and therefore, special attention needs to be paid to this category by relevant authorities.

Introduction

Acculturation is a process that deeply and in every way identifies an individual with the culture of the society and is a process of psychological changes that seeks to establish intercultural communication. Acculturation takes place much more easily and quickly in various material fields such as techniques and tools, chemical drugs and mechanical devices than in various culturalspiritual fields such as beliefs, traditions, customs, etc., because in this aspect of (spiritual) culture, the process of acceptance has many complexities and spiritual, emotional, psychological, ideological and traditional connections that cannot be easily changed. In this regard, Sedaghatzadeh says that promoting sports culture and accepting it as one of the useful beliefs, norms and habits among people is one of the goals that managers and planners of societies are aiming for and should make every effort to develop and expand it. The cultural acceptance and popularization of sports in any society depends on the generalization and promotion of the factors that are effective in this matter.

Research Methodology

The present study is applied in terms of its purpose and is a descriptive-correlational research based on SEM, and the data were collected by questionnaires. The participants included all high school students in Tehran. To determine the sample size, the method of 5 times the number of instrument's items was used. For this purpose, 480 students were randomly selected as a sample. After distributing the questionnaires in person and online, 436 questionnaires were selected for data analysis. To collect data, two standard questionnaires were used. The first questionnaire included the Iranian-Islamic lifestyle (Kaviani-Arani, 2009) which has 75 items and 10

components of social, beliefs, worship, ethics, finance, family, health, thinking and science, security-defense and chronology. The second questionnaire was the sports acculturation (Kashef, 2011) which has 21 items and 4 components of value behavior, sociability, lifestyle and globalization. The reliability of the instrument was examined through the Cronbach's alpha test, which was obtained as 0.76 and 0.83 for the Iranian-Islamic lifestyle and sports acculturation, respectively. In order to analyze the data, descriptive tests (mean, frequency, standard deviation) and inferential tests (skewness and kurtosis tests to determine the normality of the data, Pearson correlation test to determine the relationship between the research variables, regression test to predict the dependent variable by the independent variable) were used, and finally, the structural model of the relationship between the two main research variables was fitted. In addition, SPSS version 24 and LISREL version 8.80 were used to perform statistical analyses.

Findings

The findings showed that there was a positive and significant relationship between the Iranian-Islamic lifestyle and the social, religious, financial, family, thinking and science components with sports acculturation, but no significant relationship was found between the components of beliefs, ethics, health, security-defense, and chronology with sports acculturation. Also, considering that the correlation coefficient was 0.67 and the coefficient of explanation was 0.54, it can be said that 54 percent of the changes in sports acculturation are related to the components of the Iranian-Islamic lifestyle. It was also determined that the research model based on the effect of the Iranian-Islamic lifestyle on students' sports acculturation has a good fit.

Discussion and Conclusion

Based on the findings, it can be stated that overall, the Iranian-Islamic lifestyle has significant and important effects on sports acculturation in students. However, given that this relationship has not been directly examined in another study, it cannot be generalized with certainty to other societies. Therefore, there is a need to examine the relationship between these two variables in other societies and samples and compare its results with the results of the present study.

Keywords: Acculturation, Lifestyle, Religion and Sports, Students.

مدیریت توسعه پایدار در ورزش

دوره ۲، شماره ۱۵، بهار و تابستان ۱٤٠٤، ۳۲۲–۳۷۱

grsm.atu.ac.ir

doi: 10.22054/qrsm.2025.86703.224

تدوین مُدل ارتباطی سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر فرهنگ یذیری ورزشی دانش آموزان

زهرا قنبری کردیجانی 🕒 🏿 گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران،

گروه رفتار حرکتی و مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

بهادر عزیزی 📵

گروه آموزش تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

محسن حلاجي 🕩 *

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ايران

فائزه سیدآبادی 🕛

یژوهش حاضر، با هدف تدوین مُدل ارتباطی سبک زندگی ایرانی-اسلامی بر فرهنگ یذیری ورزشی دانش آموزان انجام شد. این پژوهش کاربردی از نوع توصیفی- همبستگی میباشد که دادههای آن بهصورت میدانی جمع آوری شد. جامعه آماری، شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر تهران بود که با استفاده از روش ۵ برابری تعداد گویههای ابزار پژوهش،۴۸۰ دانش آموز بهصورت تصادفی به عنوان نمونه آماری انتخاب و پس از توزیع پرسشنامهها، ۴۳۶ پرسشنامه، مورد تجزیهوتحلیل قرار گرفتند. برای جمع آوری دادهها، از دو پرسشنامه استاندارد سبک زندگی ایرانی- اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی استفاده گردید. پایایی ابزار نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید. یافتهها نشان داد که بین سبک زندگی ایرانی-اسلامی و مؤلفههای اجتماعی، عبادی، مالی، خانواده و تفکر و علم با فرهنگ پذیری ورزشی، رابطه مثبت و معناداری برقرار بوده اما بین مؤلفههای باورها، اخلاق، سلامت، امنیتی-دفاعی و زمانشناسی با فرهنگ پذیری ورزشی رابطه معناداری یافت نشد. همچنین، با توجه به اینکه ضریب همبستگی برابر با ۱/۶۷ و ضریب تبیین برابر با ۱/۵۴ بهدست آمد، می توان گفت که ۵۴ درصد از تغییرات فرهنگ پذیری ورزشی مربوط به مؤلفههای سبک زندگی ایرانی- اسلامی میباشد. همچنین، مشخص گردید که مُدل تحقیق مبنی بر تأثیر سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان، از برازش مناسبی

^{*} نو يسنده مسئول m.hallaji@cfu.ac.ir

برخوردار می باشد. با توجه به یافته ها، می توان بیان داشت که بهره گیری مؤثر از مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی می تواند تأثیر قابل توجهی بر فرهنگ پذیری ورزشی در افراد داشته و لذا، نیاز به توجه ویژه به این مقوله از سوی مسئولین مربوطه است.

کلیدواژهها: دانش آموزان، سبک زندگی، فرهنگیذیری، مذهب و ورزش.

مقدمه

ورزش و تربیتبدنی، یکی از گسترده ترین وقایع جمعی است که در بین همه قشرها و گروههای اجتماعی، طرفداران فراوانی دارد و از شاخصهای بارز توسعه و پیشرفت اجتماعی به شمار می رود. نهادهای مختلف جامعه نظیر سیاست، اقتصاد، آموزش و پرورش و فرهنگ عمومی، از ورزش و تربیتبدنی، انتظارات فوقالعادهای دارند و از کارکردهای آشکار و پنهان آن بهره می برند و بر روند آن تأثیر می گذارند (مودی و همکاران، ۲۰۱۸). ورزش، جزئی از فرهنگ بوده و بین این دو، رابطه مستقیم وجود دارد؛ بهطوری که شناخت ورزش بدون آگاهی از ارزش و کیفیت ریشههای فرهنگی یک جامعه، امکانیذیر نیست. به همین دلیل، چگونگی رشد و توسعه ورزش در هر جامعه، به فرهنگ آن کشور مربوط می شود. ورزش، پدیده ای اجتماعی- فرهنگی است که پیوندی انداموار با نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد، به این معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیتهای مربوط به آن، به طور کلی یکی از شاخصهای فرهنگ عمومی محسوب می شوند. تاریخ، بارها ثابت کرده است که تنها از طریق ظرفیتهای بالای فرهنگی، می توان به نوعی تفاهم و ترقی فرهنگی دست یافت و نیل به این هدف، بدون داشتن افرادی سالم و نیرومند امکانپذیر نبوده و نخواهد بود. فرهنگ، در یک تعریف کلی عبارت است از کلیه باورها، ارزشها، هنجارها، زبان و ساختارهای انسانی. به بیانی دیگر، همه داشتهها، یافتهها و توانابیهای انسان اجتماعی در قالب مفهوم فرهنگ جای می گیرد و به عادات یا کارکردهای تكراريذير و مقبول انسان در جامعه اطلاق مي گردد (فرج زاده و همكاران، ٢٠١٥).

فرهنگ پذیری ۱، جریانی است که فرد را عمیقاً و از هر لحاظ با فرهنگ جامعه همانند کرده و فرآیندی است از تغییرات روانشناسی که به دنبال برقراری ارتباطات بین فرهنگی می باشد (مودی و همکاران، ۲۰۱۸). فرهنگ پذیری، در زمینه های مختلف مادی

مانند تکنیکها و ابزارها و داروهای شیمیایی و وسایل ماشینی بسیار راحت تر و سریع تر صورت می گیرد تا در زمینههای مختلف فرهنگی – معنوی مانند اعتقادات، سنتها، آداب ورسوم و ... زیرا در این جنبه از فرهنگ (معنوی)، روند پذیرش، دارای پیچیدگیهای زیاد و پیوستگیهای روحی، عاطفی، روانی، عقیدتی و سنتی بوده که به آسانی نمی توان آن را دگرگون کرد (شهمیان و زمین پرداز، ۲۰۱۷). در این راستا، اله دادی (۱۳۹۴) می گوید، ترویج فرهنگ ورزش و پذیرش آن به عنوان یکی از باورها، هنجارها و عادات مفید در بین مردم، از جمله اهدافی است که مدیران و برنامه ریزان جوامع درصدد آن بوده و باید تمام تلاش خود را برای توسعه و گسترش آن مبذول دارند. فرهنگ پذیری و عمومیت بخشیدن به ورزش در هر جامعهای، در گرو تعمیم و ترویج عوامل مؤثر در این امر می باشد (مودی و همکاران، ۲۰۱۸).

در این خصوص، مطالعات و آمار رسمی حوزه ورزش دانش آموزی در ایران، روشن می سازد که فرهنگ پذیری ورزشی در میان دانش آموزان با چالشهای جدی مواجه است. به طور مثال، نسبت معلم تربیتبدنی به دانش آموز در سال تحصیلی ۱۳۹۹–۱۴۰۰ بسیار نامطلوب بوده که بر این اساس، نسبت هر معلم ورزش به دانش آموز ۵۵۹/۷۵ بوده که نشان دهنده کمبود نیروی انسانی متخصص در مدارس کشور است (ایرنا^۱، ۲۰۲۳). همچنین، مطابق گزارش وزارت آموزش و پرورش در طرح گسترش فضاهای ورزشی، سرانه فضای ورزشی برای هر دانش آموز تنها ۴۱/۰ مترمربع است که نسبت به میانگین کشور، تقریباً نصف مقدار استاندارد محسوب می شود (باشگاه خبرنگاران جوان^۱، ۲۰۲۳). از نظر سلامت جسمانی نیز وضعیت نگران کننده ای وجود دارد که حدود /۳۳ از دانش آموزان (در میان بیش از ۱۹/۶ میلیون نفر)، دچار چاقی یا مشکلات ساختاری قامتی دانش آموزان (در میان بیش از ۱۹/۶ میلیون دانش آموز در حدود ۱۰۷۸ هزار خبرنگاران جوان، ۲۰۲۳). در سطح ملی، بیش از ۱۳ میلیون دانش آموز در حدود ۱۰۷۸ هزار معلم تخصصی تربیتبدنی فعالیت مدرسه مشغول تحصیل هستند ولی فقط حدود ۳۳ هزار معلم تخصصی تربیتبدنی فعالیت میکند. یعنی تقریباً یک متخصص تربیتبدنی برای هر ۴۰۰ دانش آموز وجود دارد

1. IRNA

^{2.} Young Journalists Club

درحالی که نسبت واقعی (معلم ورزش به دانش آموز) حدود ۵۶۰ برابر است (باشگاه خبرنگاران جوان، ۲۰۲۳).

در این رابطه، یکی از موضوعاتی که می تواند بر فرهنگ یذیری ورزشی اثر گذار باشد، سبک زندگی است. مفهوم سبک زندگی ارا آدلر اوایل دهه ۱۹۰۰ مطرح کرد. براساس دیدگاه آدلر، سبک زندگی عبارت است از راهبردها و عقاید شخصی و منحصربه فرد هرکس که در کودکی پایه گذاری می شوند (جاننثار، ۲۰۱۶). شاگردان آدلر، این تعریف را گسترش داده و سبک زندگی را همچون درختی تجسم بخشیدند که ریشه های آن را سلامت، ظاهر افراد، نگرش والدین، وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده، ترکیب و تعداد جمعیت خانواده و نقش جنسیتی در خانواده (دختر یا یسر بودن) می سازد اما تنه درخت شامل دانش، تفکرات، احساسات، باورها و ارزشهای فرد درباره خود، خانواده، جامعه، خدا، شغل، نظام هستی و تولیدمثل است (جاننثار، ۲۰۱۶). لذا، توجه به رابطهٔ سبک زندگی و جامعه نیز مهم میباشد. شرایط اجتماعی متفاوت، منجر به انواع مختلف سبک زندگی شده (باقری و قدیمی، ۲۰۱۷) و زندگی در کشوری خاص، به افراد آن، هویتی خاص میبخشد که می توانند براساس آن، سبک زندگی خاص خود را برگزینند. درنتیجه، توجه به تعاملات دوجانبهٔ سبک زندگی با وضعیت فرهنگی و اجتماعی خاص جوامع، اهمیت بسیاری دارد. کشور ما، یک کشور اسلامی بوده و سبک زندگی در آن، آمیزهای از تعالیم اسلام و فرهنگ ایرانی است. در اسلام، سبک زندگی براساس سه محور اعتقادات، اخلاقیات و وظایف عملی عبادت، استوار است. بر این اساس، تعالیم اسلام تمام وظایف زندگی را یوشش داده و سبک زندگی برگرفتهشده از آن، ایدئال و مطابق با فطرت بشریت است. درنهایت، می توان گفت سبک زندگی اسلامی، جامعیت داشته و مؤلفههای مختلفی را دربر می گیرد. در ادامه، به مرور برخی مهم ترین پژوهشهای مرتبط با يژوهش حاضر، يرداخته شده است.

در این رابطه، مختارپور (۲۰۲۰) بیان میدارد که بین میزان ورزشی بودن خانواده، حمایت خانواده از ورزش، نگرش خانواده در مورد ورزش، رسانهها و همسالان، با جامعه پذیری ورزشی رابطه و جود دارد. همچنین، باید گفت که برخی منابع، عامل مذهب

^{1.} Lifestyle

^{2.} Adler

را مانعی برای فعالیتبدنی معرفی کردهاند اما منوچهرینژاد و همکاران (۲۰۱۸) نتیجه گرفتند که عامل مذهب نه تنها بازدارنده نبوده بلکه می توان از نقش مهم آن در نهادینه کردن ورزش در کودکان و نوجوانان استفاده کرد. همچنین، مودی و همکاران (۲۰۱۸) بیان داشتند که محبوبیت معلمان تربیتبدنی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان تأثیر داشته و بین مؤلفه های فرهنگ یذیری ورزش با متغیر محبوبیت معلمان تربیت بدنی، رابطه معناداری برقرار می باشد. پاپوش و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان دادند که در سبک زندگی اسلامی، به موارد مهمی همچون چگونگی بهره گیری از اوقات فراغت و فعالیت جسمانی توجه ویژهای شده و از زوایا و ابعاد مختلف، آن را مورد توجه قرار دادهاند بهطوری که ازجمله دلایلی که سلامت سبک زندگی را در زندگی بشر امروزی مورد تهدید قرار داده، عدماطلاع و پیادهسازی و اجرایی نمودن روش صحیح بهره گیری از اوقات فراغت و فعالیت جسمانی بوده که با بازگشت عالمانه به دستورات اسلام، می توان سلامت جسمی و روحی را برای افراد رنج دیده کنونی به ارمغان آورد. باقری و همکاران (۲۰۲۰) با آزمون علّی سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر سلامت جسمی و روانی دانش آموزان مدارس دخترانه، بیان داشتند که سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر سلامت جسمی و روانی دانش آموزان دختر تأثیرگذار میباشد. براساس نتایج شمس و همکاران (۲۰۲۱) نیز عواملی مانند عدممشارکت مؤثر دانش آموزان در فعالیتهای ورزش فوقبرنامه، ضعف شناخت از ارزش فرهنگی ورزش و نبود همکاری مؤثر بین مدرسه، خانواده و رسانه، روند فرهنگ پذیری ورزشی را مختل می کنند. همچنین، حسینی کشتان و قلندر قوچان (۲۰۲۲)، با طراحی مُدلی برای توسعه ورزش دانش آموزی، تأکید کردهاند که رشد شناخت، نگرش و مشارکت دانش آموزان در ورزش و فرهنگسازی میان دانش آموزان از اجزای کلیدی دستیابی به توسعه پایدار ورزشی هستند. ساعتچیان و همكاران (۲۰۲۳) نيز با بررسي نقش نحوهٔ گذران اوقات فراغت ورزشي در سبك زندگي اسلامی دانش آموزان دختر، بیان داشتند که نحوهٔ گذران اوقات فراغت ورزشی و مؤلفه های آن اهمیت بالایی نزد دانش آموزان دارد. علاوه براین، رابطهٔ مثبت و معناداری بین نحوهٔ گذران اوقات فراغت ورزشی و مؤلفه های آن با سبک زندگی اسلامی دانش آموزان در فعالیتهای ورزشی- تفریحی برقرار بود. همچنین، صفری و صفری (۲۰۲۴) در یژوهشی پیمایشی با مشارکت ۲۰۰ معلم تربیتبدنی استان فارس، بیان داشتند که عوامل خانوادگی، گروه همسالان و فعالیت نهادهای دولتی و رسانهای، بهطور معنادار بر نهادینه سازی فرهنگ ورزشی در میان دانش آموزان تأثیرگذار هستند.

در یژوهشهای خارجی نیز ورابکووا و همکاران (۲۰۱۸)، نتیجه گرفتند یکی از ابعاد اصلی سبک زندگی، فعالیتهای ورزشی منظم و عادت به تغذیهٔ سالم است که در درجه اول اهمیت قرار دارند. افراد ورزشکار بهاحتمالزیاد در دیگر الگوهای رفتاری سلامت بخش و مثبت درگیرند زیرا آنها برای داشتن رژیم غذایی صحیح، استراحت و آرامش کافی، کنترل استرس در زندگی تلاش کرده و تندرستی و بهزیستی روحی و جسمی، از مهم ترین اولویتهای شخصی آنهاست. همچنین، عبدل- خالک و تکه^۲ (۲۰۱۸)، بیان داشتند که افراد مذهبی تر، از سلامت روان بهتری برخوردارند. ویبوو و ایندرایانا" (۲۰۱۹) نتیجه گرفتند ورزش، بخشی از سبک زندگی سالم در جهان بوده و می تواند مشکلات و بیماری های متعدد جسمی و روحی را بهبود بخشیده و باعث ثبات سلامت روانی گردد. الیعیوسی و همکاران (۲۰۱۹) با بررسی مفاهیم مربوط به فعالیت بدنی در بین دانشجویان مسلمان با بررسی نقش جنسیت، خانواده و فرهنگ، نشان دادند که ارزشهای خانوادگی همراه با هنجارهای دینی- فرهنگی- اسلامی، بهشکل چشمگیری مشارکت میان دختران را محدود میکند. همچنین، بیان داشتند که برای برخی خانوادهها، ورزش هایی با یوشش کامل، مناسب دانسته می شود و مشارکتهای ورزشی خارج از چارچوب خانواده، دشوار است. در پژوهشی دیگر، بنت^۵ و همکاران (۲۰۲۰) بیان می دارند که زنان و مردان در زندگی روزمره با فعالیت بدنی بر تجربیات مختلفی تأکید کردهاند. زنان سرزندگی و مردان چالش یک زندگی شاد و فعال را تجربه نموده و شادی و کاهش وزن، از تأثیرات مثبت ورزش در این پژوهش بوده است. تورونن^۶ و همکاران (۲۰۲۰) نیز به این نتیجه دست یافتند که دوری یا استفاده اندک بعضی ورزشکاران جوان از مشروبات الکلی و نوشیدنیهای مضر، با سبک زندگی آنان ارتباط دارد. بخاطر ماهیت ورزش و حضور در فضاهای اجتماعی، این افراد خودشان انتخاب می کنند که از این نوشیدنی ها

1. Vrabcová

^{2.} Abdel-Khalek & Tekke

^{3.} Wibowo & Indrayana

^{4.} Aljayyousi

^{5.} Benet

^{6.} Törrönen

دوری کنند تا از سلامت جسمی، روحی و اجتماعی برخوردار باشند. لار' و همکاران (۲۰۲۲) با ارزیابی ارتباط بین باورهای مذهبی و مشارکت ورزشی زنان پاکستانی، نشان دادند که تنها ۳/۹٪ از شرکت کنندگان، دین را مانعی برای مشارکت ورزشی دانستهاند؛ این یافته مشروط بر برداشت و تفسیرهای فرهنگی از آن، دین را بهعنوان یک منبع انگیزه برای ورزش تأیید می کند، نه به عنوان یک مانع. ویندیک و همکاران (۲۰۲۴) نیز با بررسی فرهنگ بدنی و ورزش در زندگی جوانان قرن بیست و یکم: تغییر ارزشها، بیان میدارند که یافته ها مقیاس کاهش فعالیت های بدنی و ورزشی در جوانان در ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا و استرالیا را با تجزیه وتحلیل دلایل اصلی این پدیده ترسیم می کند. درعین حال، توجه ویژهای به یدیده هیپهاپ بهعنوان نوع جدیدی از ورزش، با ماهیت مردمی و دموکراتیک، با پیشینه هویتی و فرهنگی قوی، بهعنوان جلوهای بارز از دگرگونی شیوههای ورزشی جوانان در قرن بیست و یکم می شود. همچنین، چن و کیائو ^{۴ (۲۰۲۴)} با بررسی تأثیر حمایت اجتماعی بر فعالیتهای ورزشی زنان مسلمان با نقش میانجی سازگاری روانشناختی، بیان داشتهاند که سه موضوع اصلی «خانواده»، «دین و فرهنگ» و «حمایت اجتماعی»، به عنوان عوامل تأثیر گذار بر مشارکت دختران شناسایی شدهاند. بسیاری از دختران، محدودیتهایی مانند عدموجود فضاهای تفکیکی جنسی، ضرورت يوشش مذهبي و نبود الگوي زنانه تأثير گذار را موانع اصلي دانستهاند.

با این وجود، پژوهشهای دیگری نیز وجود دارند که بر عدمرابطه بین مذهب و سلامت جسمانی و روانی یا رابطه منفی مذهب با متغیرهای یادشده تأکید کردهاند. به عنوانمثال، گالیموف (۲۰۱۶) به این نتیجه دست یافت که اسلام نگرش مثبتی نسبت به فعالیتهای بدنی و حتی تشویق آنها دارد اما تنها در صورت برآورده ساختن برخی الزامات، به طوری که این فعالیتها باید منافعی را برای فرد و به طور کلی برای جامعه به همراه داشته باشد؛ مسلمانان باید به منظور محافظت از خود، خانواده و سرزمین مادری به ورزش بپردازند؛ هر نوع فعالیتی که منجر به این امر نشود، صرفاً اتلاف وقت تلقی می شود. در اسلام برای رقابت جایی وجود دارد اما تنها با رعایت شرایط خاص و نتیجه این ورزش در اسلام برای رقابت جایی وجود دارد اما تنها با رعایت شرایط خاص و نتیجه این ورزش

1. Laar

^{2.} Vindyk

^{3.} Hip Hop

^{4.} Chen & Qiao

^{5.} Galimov

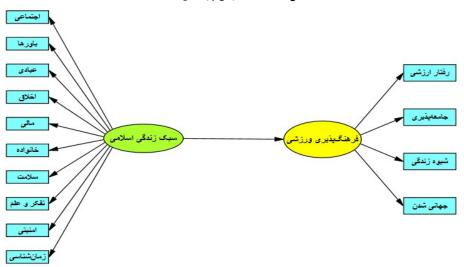
باید هم برای فرد و هم برای جامعه مفید باشد. اسلام فعالیت در ورزشهای افراطی را برای تفریح ممنوع کرده اما اگر جامعه در برخی مشاغل مربوط به افراط، نیاز مبرم وجود داشته باشد، مجاز است.

بررسی پیشینه پژوهش، چند خلأ و شکاف را در رابطه با موضوع پژوهش حاضر آشکار می سازد. خلأ اول، نبود تمرکز ترکیبی بر دو مفهوم کلیدی «سبک زندگی ایرانی-اسلامی» و «فرهنگ پذیری ورزشی» است که در اغلب پژوهش های قبلی یا بر سبک زندگی ایرانی- اسلامی تمرکز شده (مثل پاپوش و همکاران، ۲۰۱۸؛ باقری و همکاران، ۲۰۲۰ و ساعت چیان و همکاران، ۲۰۲۳) یا بر فرهنگ یذیری ورزشی دانش آموزان (مثل مختاریور، ۲۰۲۰؛ مودی و همکاران، ۲۰۱۷ و حسینی کشتان و قلندر قوچان، ۲۰۲۲) اما پژوهشی که بهصورت همزمان تعامل این دو متغیر اصلی را بررسی و تحلیل کند که چگونه مؤلفههای سبک زندگی اسلامی باعث ارتقاء یا تغییر در فرآیند فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان می شوند، یافت نشد یا بسیار محدود و غیرمستقیم است. لذا، پژوهش حاضر با پُررنگ کردن این ارتباط دوسویه، می تواند به رفع این خلاً کمک نماید. خلاً دوم، نگاه چندعاملی و بومی به مؤلفههای اثرگذار بر فرهنگ پذیری ورزشی است کمااینکه بسیاری از پژوهشهای پیشین، یا فقط به تأثیر خانواده، یا مذهب، یا رسانه یرداختهاند. برخی یژوهشهای خارجی نیز به تأثیر فرهنگ و دین اسلام بر مشارکت ورزشی پرداختهاند اما در زمینههای دانشجویان، زنان مسلمان یا جوامع غربی بودهاند (مثل چن و کیائو، ۲۰۲۴؛ عبدل-خالک و تکه، ۲۰۱۹ و لار و همکاران، ۲۰۲۲). درحالی که یژوهش حاضر با تمرکز بر دانش آموزان ایرانی و استفاده از چارچوبی بومی (سبک زندگی ایرانی-اسلامی)، تحلیل جامعی از تأثیر ترکیبی خانواده، مدرسه، دین، رسانه و جامعه بر فرهنگ پذیری ورزشی ارائه می دهد؛ چیزی که در پیشینه های قبلی مغفول مانده یا پراکنده بوده است. خلأ سوم، ضعف یزوهش های ساختاری-کاربردی با هدف طراحی مداخلات فرهنگی یا تربیتی بود. اغلب پژوهشها توصیفی، همبستگی یا نظری بودهاند. کمتر پژوهشی سعی داشته از یافتههای خود، مُدلی برای بهبود سیاستگذاریهای تربیتی یا یرورشی در آموزش ویرورش یا حوزه ورزش دانش آموزی ارائه دهد. لذا، یژوهش حاضر می تواند با ارائه تحلیل دقیق و نتیجه گیری های کاربردی، به طراحی برنامه های فرهنگی، آموزشی و تربیتی مبتنی بر سبک زندگی اسلامی کمک کند. این کاربردیذیری، خلأ

مهمی در پژوهشهای گذشته است. درنهایت، خلأ چهارم شامل تحلیل مستقیم باورهای مذهبی به مثابه ظرفیت، و نه مانع بوده است. برخی پژوهشها (مثلاً الیعیوسی و همکاران، ۲۰۱۹ و لار و همکاران، ۲۰۲۲) دین را بیشتر یک مانع فرهنگی برای ورزش دختران دانسته اند. برخی دیگر (مثلاً گالیموف، ۲۰۱۶ و منوچهری نژاد و همکاران، ۲۰۱۸)، دین را عامل تأیید کننده ورزش معرفی کرده اند اما بدون بررسی تجربی تعامل آن با فرهنگ پذیری ورزشی در بافت دانش آموزی ایران. لذا، پژوهش حاضر با تمرکز بر سبک زندگی ایرانی اسلامی، می تواند نشان دهد که باورهای دینی چگونه به نهادینه سازی فرهنگ ورزشی کمک می کنند. این نگاه مثبت و تقویت کننده، در ادبیات پژوهشی کمتر مورد تحلیل عمیق قرار گرفته است.

ازاین رو، ضرورت دارد تا رابطه میان مؤلفههای سبک زندگی ایرانی - اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان در بستر اجتماعی و فرهنگی کشور، مورد واکاوی علمی قرار گیرد تا الگوهای بومی و دینی در ترویج رفتارهای ورزشی شناسایی و به کار گرفته شوند. همچنین، با وجود تأکید اسناد بالادستی آموزشی کشور بر نقش ورزش در تربیت جسمانی و روانی دانش آموزان و تأکید فرهنگ اسلامی بر حفظ سلامت جسم و روح، شواهد میدانی و یافتههای پژوهشی نشان می دهد که فرهنگ پذیری ورزشی در بین دانش آموزان ایرانی با موانع متعددی مواجه است (شمس و همکاران، ۲۰۲۱). از سوی دیگر، برخی نهادها و خانوادهها هنوز نگرانیهایی درباره سازگاری ورزش با ارزشهای اسلامی دارند و از سوی دیگر، الگوسازی مناسب برای بهره گیری بهینه از اوقات فراغت ورزشی دانش آموزان صورت نگرفته است (الیعیوسی و همکاران، ۲۰۱۹). در بسیاری از پژوهشها، به بررسی تأثیر رسانه، خانواده یا معلمان بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان پرداخته شده اما کمتر پژوهشی بهصورت مستقیم به بررسی نقش سبک زندگی ایرانی اسلامی بهعنوان یک الگوی جامع فرهنگی - تربیتی بر فرهنگ پذیری ورزشی این قشر اسلامی بهعنوان یک الگوی جامع فرهنگی - تربیتی بر فرهنگ پذیری ورزشی این قشر پرداخته است. از این رو، خلأ مفهومی و تجربی در ادبیات پژوهش احساس می شود.

شكل ١. مُدل مفهومي يژوهش

مأخذ: محقق ساخته

لذا، مطالعه حاضر بر آن است تا با تبیین رابطه بین مؤلفههای سبک زندگی ایرانی اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان، به این خلأ پاسخ داده و زمینهساز طراحی سیاستهای کار آمدتر تربیتی در حوزه ورزش دانش آموزی گردد. در ادامه، مُدل مفهومی پژوهش حاضر ارائه گردیده است (شکل ۱).

روششناسى پژوهش

پژوهش حاضر، به لحاظ هدف کاربردی و از نوع پژوهشهای توصیفی - همبستگی مبتنی بر مُدلسازی معادلات ساختاری میباشد که دادههای بهصورت میدانی جمع آوری گردیده است.

جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم در شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۳–۱۴۰۲ بود. جهت تعیین حجم نمونه، از قاعده پیشنهادی هیر و همکاران (۲۰۱۰)، در مُدلسازی معادلات ساختاری استفاده شد. بر این اساس، برای تحلیل پرسشنامه ای با ۹۶ گویه، حجم نمونه ای معادل حداقل ۵ برابر تعداد گویه ها (یعنی ۴۸۰ نفر) کفایت دارد. لذا در این پژوهش، تعداد ۴۸۰ پرسشنامه در میان دانش آموزان، به

روش تصادفی طبقه ای متناسب با جنسیت و مناطق آموزشی شهر تهران توزیع گردید. پس از جمع آوری پرسشنامه ها به صورت حضوری و اینترنتی، تعداد ۴۳۶ پرسشنامه کامل و بدون نقص شناسایی شد و جهت تحلیل نهایی وارد نرمافزار آماری گردید. این حجم نمونه، با توجه به حجم جامعه، روش تحلیل داده ها و ملاک های پیشنهادی برای مُدلسازی معادلات ساختاری، از کفایت لازم برخوردار است.

همچنین، معیارهای ورود به پژوهش شامل: ۱) فرد، دانش آموز پایههای دهم، یازدهم یا دوازدهم باشد؛ ۲) تمایل فرد به مشارکت آگاهانه و داوطلبانه در پژوهش؛ و ۳) تکمیل کامل پرسشنامه. معیارهای خروج نیز شامل: ۱) ناقص بودن بیش از ۱۰٪ پرسشنامه؛ و ۲) شناسایی پاسخهای متناقض یا غیردقیق در گویههای وارونه یا کنترل توجه بود.

به منظور جمع آوری داده ها در این پژوهش، از دو پرسشنامه استاندارد استفاده شد. پرسشنامه اول شامل پرسشنامه سبک زندگی ایرانی – اسلامی (کاویانی ارانی، ۲۰۰۹) بود که دارای ۷۵ گویه و ۱۰ مؤلفه (جدول ۱) بوده که نمره گزاری گویه های ۱ تا ۷۸ ۲ تا ۷۷ تا ۷۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۷۷ تا ۷۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۷۷ تا ۷۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۵۷ تا ۷۷ تا ۵۷ تا ۵۰ ت

پرسشنامه دوم نیز شامل، پرسشنامه فرهنگ پذیری ورزشی (کاشف، ۲۰۱۱) بود که دارای ۲۱ گویه و ۴ مؤلفه (جدول ۱) میباشد. این پرسشنامه براساس طیف ۵ ارزشی لیکرت (کاملاً مخالفم=۱، مخالفم=۲، نظری ندارم=۳، موافقم=۴، کاملاً موافقم=۵) تنظیم گردیده است. در پژوهش کاشف (۲۰۱۱)، ضریب پایایی کل این آزمون ۱/۸۶ و روایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر، با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۱۸۳ بهدست آمد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، از آزمون های توصیفی (میانگین، فراوانی، انحراف معیار) و استنباطی (آزمون های چولگی و کشیدگی به منظور تعیین نُرمالیتی داده ها، آزمون همبستگی پیرسون جهت تعیین رابطه متغیرهای پژوهش، آزمون رگرسیون به منظور پیش بینی متغیر وابسته توسط متغیر مستقل) استفاده و درنهایت مُدل ساختاری رابطه دو متغیر

اصلی پژوهش برازش گردید. ضمناً، جهت انجام تجزیه و تحلیلهای آماری در پژوهش حاضر، از نرم افزارهای اس پی اس اس اس نسخه ۲۴ و لیزر ^{Y} نسخه ۸/۸ استفاده شد.

جدول ۱. مؤلفهها و شماره گویههای مربوط به ابزار پژوهش

شماره گویه	مؤلفه	متغير
٧، ١١، ٨١، ٨٢، ٢٩، ٢٣، ٣٤، ٥٥، ١٥، ٧٥، ٦٠	اجتماعي	
7, 0, 17, 77, 77, 07	باورها	
7, 01, 07, 77, 07, PF	عبادى	
٨٠٠، ١١، ١٣، ٤٢، ٧٤، ٨٤، ٩٤، ٥٥، ١٥، ٧٠	اخلاق	
۲، ۱۲، ۱۲، ۱۷، ۲۳، ۳۰، ۲۳، ۲۳، ۲۰، ۵۰، ۱۲، ۲۲	مالي	
1, 3, P1, OT, AT, Y3, O3, 3V	خانواده	
۹، ۱٤، ۵٥، ۳۲، ٤٢، ۲۲، ۸۲	سلامت	سبک زندگی ایرانی – اسلامی
17, 77, •3, 33, 70	تفكر و علم	سبب ریدیی ایرانی اسارهی
77, 44, 74, 47	امنیتی – دفاعی	
۲۹، ۲۵، ۵۸، ۵۲، ۷۱	زمانشناسى	
۱ الی ٦	رفتار ارزشی	
۷ الی ۱۰	جامعەپذيرى	
۱۱ الی ۱۳	شيوه زندگي	فرهنگپذیری ورزشی
۱۷ الی ۲۱	 جهانی شدن	

مأخذ: یافتههای پژوهش

یافتههای پژوهش

در ابتدا، با استفاده از آزمونهای چولگی و کشیدگی، به بررسی نُرمالیتی توزیع دادهها پرداخته شد که با توجه به اینکه کلیه شاخصها در بازه ۲+ الی ۲- (هاول ۲۰۱۳) قرار داشتند، نشاندهنده توزیع نُرمال دادهها بوده و بنابراین در ادامه، از آزمونهای پارامتریک استفاده شد. در ادامه، با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، به بررسی رابطه بین سبک زندگی ایرانی – اسلامی و مؤلفههای آن با فرهنگ پذیری ورزشی در دانش آموزان پرداخته شد (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون همبستگی

	همبستگی پیرسون سطح معناداری	متغير
--	-----------------------------	-------

^{1.} SPSS

^{2.} Lisrel

^{3.} Howell

اجتماعی و فرهنگ پذیری ورزشی ۰/۰۳ باورها و فرهنگ پذیری ورزشی ۰/۰۰ عبادی و فرهنگ بذیری ورزشی ۹۶/۰			
	•/•٣	•/77	اجتماعي و فرهنگپذيري ورزشي
عبادی و فرهنگ بذیری ورزشی ۱/۰۰۰	•/£٨	-•/•٣	باورها و فرهنگپذیری ورزشی
G 333 CJ	•/••1	•/£9	عبادی و فرهنگپذیری ورزش <i>ی</i>
اخلاق و فرهنگ،پذیری ورزشی ۰/۰۰	• /V •	•/•1	اخلاق و فرهنگپذیری ورزشی
مالی و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۱ ،۰۰۰	*/*1	•/٦٦	مالی و فرهنگپذیری ورزشی
خانواده و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۲ خانواده	•/•7	•/٧٢	خانواده و فرهنگپذیری ورزشی
سلامت و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۳ – ۰/۰۱	•/٨٣	-•/• \	سلامت و فرهنگ پذیری ورزشی
تفکر و علم و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۰ تفکر و علم و فرهنگپذیری	•/••1	٠/٥٣	تفکر و علم و فرهنگپذیری ورزشی
امنیتی- دفاعی و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۶ منیتی امنیتی و فرهنگپذیری	•/٣٩	٠/٠٤	امنیتی– دفاعی و فرهنگ پذیری ورزشی
زمانشناسی و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۸ ورزشی	•/•٩	•/•٨	زمانشناسی و فرهنگپذیری ورزشی
سبک زندگی ایرانی– اسلامی و فرهنگپذیری ورزشی ۰/۰۰۶ ،۰۰۶ ،۰۰۶	•/•• £	•/02	سبک زندگی ایرانی– اسلامی و فرهنگپذیری ورزشی

براساس نتایج جدول ۲، مشاهده می شود که بین سبک زندگی ایرانی – اسلامی (۰/۵۴) و مؤلفههای اجتماعی (۰/۶۷)، عبادی (۰/۴۹)، مالی (۰/۶۶)، خانواده (۰/۷۲) و تفکر و علم (۰/۵۳) با فرهنگ پذیری ورزشی رابطه مثبت و معنادار (۱/۰۵) برقرار بوده اما بین مؤلفههای باورها (۰/۰۳)، اخلاق (۰/۰۱)، سلامت (۰/۰۱)، امنیتی – دفاعی (۰/۰۴) و زمان شناسی (۰/۰۸) با فرهنگ پذیری ورزشی در دانش آموزان، رابطه معناداری یافت نشد زمان شناسی (۰/۰۸).

در ادامه، با استفاده از آزمون رگرسیون، به پیشبینی فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان به واسطه مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی پرداخته شده است. لازم به ذکر است که مؤلفه های باورها، اخلاق، سلامت، امنیتی – دفاعی و زمان شناسی، به دلیل نداشتن ارتباط معنادار با فرهنگ پذیری، از این معادله حذف گردیدند (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون

			_			
Ī	سطح معنی داری	آماره دوربين واتسون	خطای معیار ضریب تبیین	تعديل شده R^2	\mathbb{R}^2	R
	•/••\	1//4	٠/٥١٨٤٨	•/0٤	•/00	•/٦٧

مأخذ: يافتههاي پژوهش

جدول ٤. تحليل آزمون رگرسيون

		ضرايب استانداردشده	اندارد نشده	ضرایب است	
sig	t	Beta	SE	В	-
•/••1	11/271		•/YEA	7/151	ثابت
•/• ٢	7/7/٣	•/179	•/•٨•	•/1/1	اجتماعي
•/• £	1/9/1	•/171	•/•04	•/1•0	عبادي

٣٦٠ | مديريت توسعه پايدار در ورزش | سال ۶ | شماره ۱۵ | بهار و تابستان ١٤٠٤

		ضرايب استانداردشده	ندارد نشده	ضرايب استا	
sig	t	Beta	SE	В	
•/۲۸	-1/•V1	-•/• \	•/•٩•	-•/• ٩ V	مالى
•/•٦	-1/170	-•/114	•/•79	-+/1YV	خانواده
•/••1	٤/٩٨٣	•/YAY	•/•00	•/YV£	تفكر و علم

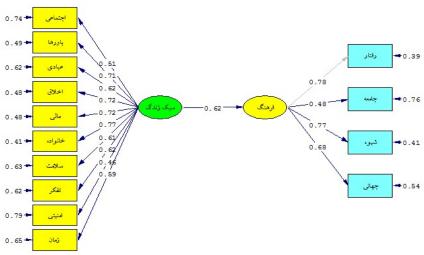
با توجه به نتایج جدول ۳، مقدار آماره دوربین واتسون که باید عددی بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، ۱/۷۹ بهدست آمد. همچنین، میزان ضریب همبستگی و ضریب تبیین بین نمره مؤلفههای سبک زندگی ایرانی – اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی در دانش آموزان مشخص شده که در آن چون ضریب همبستگی برابر با ۱/۶۷ و ضریب تبیین برابر با ۱/۵۴ میباشد. می توان گفت که ۵۴ درصد از تغییرات فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان، توسط مؤلفههای سبک زندگی ایرانی – اسلامی تبیین می شود. در ادامه، به بیان تحلیل آزمون رگرسون پر داخته شده است (جدول ۴).

جدول ۴، به منظور نوشتن فرمول معادله رگرسیونی استفاده شده است. نتایج نشان می دهد که ضریب بتا برای مؤلفه اجتماعی (۰/۱۲۹)، مؤلفه ی عباد (۰/۱۲۱)، مؤلفه مالی (۰/۰۶۶)، مؤلفه خانواده (۰/۱۱۳) و مؤلفه تفکر و علم (۰/۲۸۷) است. با توجه به این جدول، فرمول محاسبه فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان براساس مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی، به این صورت است:

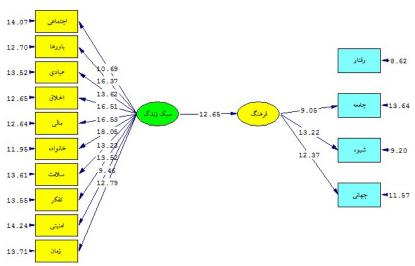
فرهنگ پذیری ورزشی= ۲/۸۴۱ + ۲/۸۲۹ × (اجتماعی) + ۰/۱۲۱ × (عبادی) + ۰/۲۸۷ × (تفکر و علم)

درنهایت، با استفاده از مُدلسازی معادلات ساختاری، رابطه بین متغیرها و مؤلفههای پژوهش برازش گردیده است (شکلهای ۲ و ۳).

شکل ۲. مُدل ساختاری رابطه سبک زندگی ایرانی – اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی در حالت استاندارد

شکل ۳. مُدل ساختاری رابطه سبک زندگی ایرانی- اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی در حالت معناداری

مأخذ: يافتههاى پژوهش

جدول ٥. شاخصهای برازش مُدل ارتباطی سبک زندگی ایرانی - اسلامی و فرهنگیذیری ورزشی

تفسير	مقادير قابلقبول	مقادير شاخصها	شاخصهای برازش
-	-	97/87	کای اسکوآر (خی دو)
-	_	77	درجه آزادی
مطلوب	مقدار بین ۱ تا ۳	1/00	نسبت خی دو به درجه آزادی (χ2/df)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	•/• 71	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	•/41	شاخص GFI (AGFI) تطبيق دادهشده
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	•/41	شاخص برازش هنجارشده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	•/٩•	شاخص نیکوئی برازش (GFI)

در شکلهای ۲ و ۳، مُدل روابط کلی بین سبک زندگی ایرانی- اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان گزارش شده است. همان گونه که مشاهده می شود، کلیه بارهای عاملی (ضرایب رگرسیونی استانداردشده) و مقادیر آ (مقادیر نسبتهای بحرانی)، ارتباط بین متغیرهای تحقیق و مؤلفههای آنها، از مقادیر قابل قبولی برخوردار بوده و این شاخصها نشان می دهند که متغیرهای مشاهدهای اندازه گیری شده، به خوبی انعکاسی از متغیرهای پنهان (سبک زندگی ایرانی- اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی) می باشند.

نتایج جدول ۵، نشان می دهد که شاخصهای برازش از مقدار قابل قبولی برخوردار بوده و شاخصهای (AGFI ،NFI ،GFI) در حد مطلوب و بالاتر از ۰/۹ می باشند. بنابراین، مُدل تحقیق مبنی بر اثر سبک زندگی ایرانی – اسلامی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان تأیید می شود.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر، با هدف تدوین مُدل ارتباطی سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان شهر تهران انجام شد. نتایج پژوهش، نشان داد که بین سبک زندگی ایرانی- اسلامی و فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. از میان مؤلفههای مورد بررسی، پنج مؤلفه اجتماعی، عبادی، مالی، خانواده و تفکر و علم دارای رابطهای مثبت و معنادار با فرهنگ پذیری ورزشی بودند. در مقابل، مؤلفههای باورها، اخلاق، سلامت، امنیتی- دفاعی و زمان شناسی رابطه معناداری با فرهنگ پذیری ورزشی نداشتند.

این یافته با نتایج مطالعاتی چون مودی و همکاران (۲۰۱۸)، مختارپور (۲۰۲۰)، حسینی کشتان و قلندر قوچان (۲۰۲۲) و صفری و صفری (۲۰۲۴) همسو است. این مطالعات نیز نقش مهم خانواده، گروه همسالان، رسانه ها و به طور خاص نهاد مدرسه و معلمان تربیت بدنی را در فرآیند جامعه پذیری و فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان تأیید کرده اند. همچنین یافته ها با پژوهش پاپوش و همکاران (۲۰۱۸)، همراستاست که نشان داده سبک زندگی اسلامی به ویژه در استفاده صحیح از اوقات فراغت و فعالیت جسمانی تأثیر چشمگیری دارد.

از نظر مؤلفه «خانواده»، یافته این پژوهش با پژوهشهای الیعیوسی و همکاران (۲۰۱۹) و چن و کیائو (۲۰۲۴) نیز همسویی دارد. این مطالعات نقش نهاد خانواده را در کنترل یا تسهیل مشارکت ورزشی جوانان و به ویژه دختران برجسته دانستهاند. از سوی دیگر، وجود رابطه معنادار مؤلفه «عبادی» با فرهنگ پذیری ورزشی یافته ای ارزشمند و قابل توجه است که با پژوهش منو چهری نژاد و همکاران (۲۰۱۸) و لار و همکاران (۲۰۲۲) همراستاست که دین را نه مانع بلکه یک عامل انگیزشی برای مشارکت ورزشی معرفی کردهاند. در این راستا، پژوهش عبدالخالق و تکه (۲۰۱۹) نیز به رابطه مثبت دین داری و سلامت روان تأکید دارد.

با این حال، نبود رابطه معنادار بین مؤلفههایی همچون «باورها» و «اخلاق» با فرهنگ پذیری ورزشی، یافتهای نابهنجار و برخلاف انتظار است. این ناهمسویی، می تواند به دلایل مختلفی ازجمله ابهام مفهومی در درک دانش آموزان از این مؤلفهها (ممکن است ارزشهایی چون صداقت، امانتداری یا باورهای اعتقادی) برای آنها در بستر ورزش تعریف نشده یا انتزاعی جلوه کرده باشد. گسست میان الگوهای اخلاقی رسمی و تجارب زیسته نوجوانان (تناقض میان گفتار و کردار برخی افراد در محیط مدرسه یا جامعه) می تواند پذیرش مؤلفههای اخلاقی و باورمحور را در زمینه ورزش تضعیف کند؛ عدم نهادینه سازی باورها و اخلاق در عرصه ورزش مدرسهای که در پژوهش شمس و همکاران (۱۴۰۰) نیز به آن اشاره شده و ضعف همکاری بین خانواده، مدرسه و رسانه را در فر آیند فرهنگ پذیری و ورزشی مؤثر دانسته است، باشد.

درخصوص مؤلفه «سلامت»، با توجه به اینکه سلامت جسمی و روانی در پژوهشهای متعددی نظیر باقری و همکاران (۲۰۱۰)، ویبوو و ایندرایانا (۲۰۱۹)، بنت و همکاران

(۲۰۲۰) و تورونن و همکاران (۲۰۲۰) به عنوان یکی از پیامدها یا انگیزه های اصلی فعالیت بدنی شناخته شده اند، عدم معناداری این مؤلفه می تواند ناشی از عدم آگاهی دانش آموزان از پیوند مستقیم سبک زندگی با سلامت یا نبود برنامه های آموزشی مناسب در این زمینه باشد. همچنین، نبود رابطه معنادار مؤلفه «زمان شناسی» با فرهنگ پذیری ورزشی نیز قابل تأمل است. این در حالی است که در سبک زندگی سالم، مدیریت زمان نقش مهمی در اختصاص اوقات فراغت برای فعالیت بدنی ایفا می کند. به نظر می رسد که بی توجهی یا کم اهمیتی این مؤلفه در ذهنیت دانش آموزان، نیازمند مداخلات آموزشی مشخص است؛ مسئله ای که در پژوهش ساعت چیان و همکاران (۲۰۲۳) نیز با تأکید بر نقش نحوه گذران اوقات فراغت تأیید شده است.

در بررسی نتایج در سطح بین المللی نیز، یافته های حاضر با پژوهش هایی چون ورابکووا و همکاران (۲۰۱۸) و گالیموف (۲۰۱۶) همسو است. این مطالعات بر اهمیت ورزش به به عنوان بخشی از سبک زندگی سالم تأکید کرده اند اما درعین حال محدودیت هایی را برای مشارکت ورزشکاران مسلمان (در صورت عدم تطابق با ارزش های اسلامی)، مطرح کرده اند. در این راستا، گالیموف (۲۰۱۶) با دیدگاهی انتقادی، ورزش هایی که صرفاً برای سرگرمی انجام می شوند و فاقد پیامد اجتماعی یا فردی هستند را با سبک زندگی اسلامی ناهمسو دانسته است.

در ادامه، مشخص گردید که از میان مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی، سه مؤلفه تفکر و علم (۰/۱۲۱)، شاخص اجتماعی (۰/۱۲۹) و عبادی (۰/۱۲۱) به ترتیب بیشترین اثر گذاری را بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان داشته و پیش بینی کننده های اصلی فرهنگ پذیری ورزشی در این افراد بوده و همچنین، مُدل ساختاری پژوهش از برازش مناسبی برخوردار می باشد که در میان مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی، مؤلفه خانواده (۷/۷۷) بیشترین تأثیر را داشته و امنیتی – دفاعی (۴۴۰) دارای کمترین تأثیر بوده و در بین مؤلفه های فرهنگ پذیری ورزشی، مؤلفه رفتار ارزشی (۷/۸) دارای بیشترین تأثیر و مؤلفه جامعه پذیری (۰/۴۸) دارای کمترین تأثیر بوده اند.

این نتایج نشان می دهد که مؤلفه های منتخب سبک زندگی ایرانی – اسلامی، توانسته اند حدود ۵۴ درصد از واریانس فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان را تبیین کنند که این مقدار نسبتاً بالا بوده و نشان دهنده نقش معنادار سبک زندگی در شکل گیری نگرش ها و

رفتارهای فرهنگی- ورزشی در میان نوجوانان است. در این میان، مؤلفه تفکر و علم با ضریب β معادل 0.770, بیشترین سهم را در پیشبینی فرهنگ پذیری ورزشی ایفا می کند. این یافته حاکی از آن است که توجه به آموزش، تعقل و ارزش گذاری بر علم و آگاهی، نقش مؤثری در پذیرش ارزشهای فرهنگی و اجتماعی در حوزه ورزش دارد. پس از آن، مؤلفه اجتماعی با ضریب β معادل 0.71 و عبادی با ضریب 0.71 معادل 0.71 و عبادی در چارچوب فرهنگ دینی، به عنوان جمعی و همچنین پایبندی به مناسک عبادی در چارچوب فرهنگ دینی، به عنوان زیرساختهایی مهم، موجب تقویت فرهنگ پذیری ورزشی در دانش آموزان می گردند.

از سوی دیگر، نکته قابل تأمل، ضرایب منفی مؤلفههای مالی با ضریب β معادل -0.00 و خانواده با ضریب β معادل -0.00 است. هر چند این ضرایب از نظر آماری ممکن است معنادار نباشند یا اثرشان کم باشد اما ممکن است نشان دهنده آن باشند که برخی نگرشهای مالی یا ساختارهای خاص خانوادگی در شرایط کنونی، با پذیرش فرهنگ ورزشی همراستا نبوده یا حتی در برخی موارد، موانعی را ایجاد کردهاند.

درمجموع، یافته ها بیانگر آناند که در بین مؤلفه های سبک زندگی ایرانی – اسلامی، ابعاد تفکر و علم، اجتماعی و عبادی بیش از دیگر ابعاد، نقش مثبتی در تقویت فرهنگ پذیری ورزشی ایفا می کنند در حالی که ابعاد مالی و خانواده، نیاز مند تحلیل عمیق تر در زمینه نوع تعاملات و نگرشهای موجود در آنها هستند.

با توجه به یافته های پژوهش حاضر، مهم ترین پیشنهادات کاربردی عبارتند از:

(۱) طراحی بسته های آموزشی ویژه ترویج فرهنگ پذیری ورزشی در مدارس با تأکید بر مؤلفه های کلیدی: پیشنهاد می شود برنامه های رسمی تربیت بدنی مدارس به گونه ای بازنگری شوند که مؤلفه هایی چون تفکر و علم، بعد اجتماعی، بعد عبادی، خانواده و بعد مالی به عنوان پایه های تربیت فرهنگی ورزشی در محتوای درسی گنجانده شوند. به عنوان مثال، طراحی کارگاه هایی با محتوای «علم ورزش در اسلام»، «نقش والدین در تربیت ورزشی نوجوانان» و «مدیریت مالی در فعالیت بدنی»، می تواند مؤثر واقع شود؛

- ۲) تقویت نقش خانواده در فرآیند جامعه پذیری ورزشی نوجوانان: با توجه به ضریب بالای مؤلفه خانواده در پیشبینی فرهنگ پذیری ورزشی، پیشنهاد می شود کار گاههای آموزشی ویژه اولیاء در سطح مدارس بر گزار شود تا والدین به عنوان عامل اثر گذار، با رویکرد سبک زندگی اسلامی در ترویج ورزش در میان فرزندان خود آشنا شوند؛
- ۳) توسعه برنامه های فرهنگی ورزشی مبتنی بر ارزشهای عبادی و دینی: یافته ها نشان دادند که مؤلفه عبادی رابطه مثبتی با فرهنگ پذیری ورزشی دارد. ازاین رو، می توان برنامه هایی مانند مسابقات ورزشی با رویکرد معنوی و ارزشی (مثل نیت اخلاقی در رقابت، کار گروهی با محوریت اخلاق اسلامی) طراحی کرد تا بین دینداری و ورزش پیوندی سازنده و فعال برقرار شود؛
- ۴) توانمندسازی معلمان تربیتبدنی و مشاوران مدارس: پیشنهاد می شود دوره های باز آموزی برای معلمان تربیتبدنی طراحی شود که در آن، آموزش مؤلفه های سبک زندگی ایرانی اسلامی و نحوه استفاده از آن ها در کلاس ورزش مورد توجه قرار گیرد. همچنین، مشاوران مدارس نیز می توانند در برنامه های هدایت فرهنگی ورزشی نقش کلیدی داشته باشند؛
- ۵) الگوسازی از دانش آموزان فعال در سبک زندگی سالم و ورزشی: در سطح مدارس، باید از دانش آموزانی که سبک زندگی سالم، علمی و عبادی را با فعالیت ورزشی تلفیق کردهاند، به عنوان الگو و سفیران سبک زندگی سالم و ورزشی اسلامی استفاده شود. این اقدام، می تواند از طریق اعطای جوایز، معرفی در مراسم مدرسه یا رسانه های دانش آموزی صورت گیرد؛ و
- ۶) تدوین سیاستنامه فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان با تأکید بر سبک زندگی ایرانی اسلامی: سازمانهایی مانند آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان، می توانند سیاستنامهای بین بخشی طراحی کنند که در آن، مؤلفههای مؤثر بر فرهنگ پذیری ورزشی شناسایی شده در این پژوهش،

به عنوان محورهای راهبردی جهت گیری های تربیتی -فرهنگی دانش آموزان تعریف شوند.

از مهم ترین محدودیتهای پژوهش حاضر، می توان به این موارد اشاره کرد:

- ۱) محدود بودن جامعهی آماری به یک منطقه جغرافیایی خاص (استان تهران) که
 نتایج آن ممکن است بهراحتی به سایر استانها یا گروههای سنی قابل تعمیم نباشد؛
- ۲) استفاده از ابزار پرسش نامه و جمع آوری داده ها از طریق روش خود گزارشی که همواره با چالش هایی چون سوگیری پاسخ دهی، تمایل به پاسخ های مطلوب اجتماعی و ناتوانی در فهم دقیق گویه ها توسط برخی دانش آموزان همراه است؛
- ۳) حجم بالای گویهها (۹۶ گویه) که پرسش نامه نسبتاً طولانی بوده و ممکن است باعث خستگی یا کاهش دقت پاسخ دهی در میان دانش آموزان شده باشد، به ویژه با توجه به سطح سنی پاسخ دهندگان؛
- ۴) عدم لحاظ کردن تفاوتهای فردی، خانوادگی یا اجتماعی به صورت کنترل شده که عواملی چون پایگاه اقتصادی اجتماعی خانواده، سطح دینداری والدین، سابقه ورزشی قبلی و تعلقات فرهنگی محلی، به صورت مستقیم در مُدل بررسی نشده اند؛ و
- ۵) پژوهش به صورت مقطعی انجام شده و نمی تواند روابط علّی میان سبک زندگی و فرهنگ یذیری ورزشی را با اطمینان کامل نشان دهد.

براساس این محدودیتها، به سایر پژوهشگران پیشنهاد میشود تا:

- ۱) پژوهشهای آتی در مناطق مختلف ایران نیز انجام گیرد تا قابلیت تعمیم نتایج افزایش یابد؛
- ۲) بهره گیری از مصاحبههای عمیق، مشاهده مشارکتی یا گروههای کانونی در کنار پرسش نامه، می تواند به شناخت عمیق تری از نحوه ادراک و تجربه سبک زندگی ایرانی – اسلامی در زمینه ورزش منجر شود؛
- ۳) کاهش تعداد گویهها و استفاده از نسخههای کوتاهشده مقیاسها برای پژوهشهای آتی که پیشنهاد می شود ابزارهایی با تعداد گویه کمتر اما روایی و پایایی بالا، توسعه یا به کار گرفته شود تا دقت پاسخدهی افزایش یابد؛

- ۴) بررسی نقش متغیرهای میانجی و تعدیل گر مانند نگرش والدین، هویت دینی یا سواد حرکتی که بدین ترتیب پژوهشگران می توانند با توسعه مُدلهای پیچیده تر، نقش متغیرهایی چون میزان دینداری خانواده، وضعیت اقتصادی، دسترسی به امکانات ورزشی یا الگوهای اجتماعی نوجوانان را در رابطه سبک زندگی و فرهنگ پذیری ورزشی بررسی کنند؛ و
- ۵) برای درک بهتر از اثرات بلندمدت سبک زندگی ایرانی اسلامی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان، انجام پژوهش های طولی یا شبه آزمایشی، می تواند نتایج دقیق تری ارائه داده و مسیرهای علی را آشکار تر سازد.

تعارض منافع

وجود ندارد.

سپاسگزاری

بدین وسیله، نویسندگان از تمامی کسانی که آنان را در نگارش این مقاله یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

ORCID

Zahra Ghanbari Kordijani

https://orcid.org/0000-0003-2235-7425

Bahador Azizi

Mohsen Hallaji

Faeze Seyedabadi

https://orcid.org/0000-0003-2448-3097 http://orcid.org/0000-0002-6946-2997 https://orcid.org/0000-0002-8355-365X

References

Abdel-Khalek, A.M. & Tekke, M. (2018). The association between religiosity, well-being, and mental health among college students from Malaysia. *Revista Mexicana de Psicología*, 36(1), 5-16. https://www.redalyc.org/journal/2430/243058940001/html/

Aljayyousi, G.F., Abu Munshar, M., Al-Salim, F. & El Rayah Osman. (2019). Addressing context to understand physical activity among Muslim university students: the role of gender, family, and culture. *BMC Public Health*,19(1), 1-12. https://doi.org/10.1186/s12889-019-7670-8

Bagheri, M. & Gadimi, B. (2017). The role of soccer sport in acquiring identity, lessening violence and recreation in Iran. *Iranian Social Development Studies*, 9(2), 103-116. [In Persian]. https://sanad.iau.ir/en/Article/821721

- Bent, B., Goldstein, B. A., Kibbe, W. A., & Dunn, J. P. (2020). Investigating sources of inaccuracy in wearable optical heart rate sensors. Npj Digital Medicine, 3(1), 1-9. https://doi.org/10.1038/s41746-020-0226-6
- Bagheri, S., Hemati Afif, A. & Naderi Nasab, M. (2020). Appropriate strategies for increasing the linkage between home, school and Community; Utilization of global experiences. *Journal of School Administration*, 8(3), 419-438. [In Persian]. https://journals.uok.ac.ir/article 61611.html
- Elhadadi, N., Zahedi, M., J., Naibi, H.& Sedaghatzadegan, S. (2015). Sociological analysis of the relationship between lifestyle and national identity. Iranian Quarterly Journal of Social Studies, 6(3), 27-52. http://www.jss-isa.ir/article 26752.html.
- Chen, N. & Qiao, F. (2024). Effect of social support on Muslim women's sporting activities: mediating effect of psychological adjustment. *Frontiers in Psychology*, 15, 1335886. https://doi:10.3389/fpsyg.2024.1335886
- Farajzadeh, S.H., Kashef, S.M. & Aghapor, S.M. (2015). Identification and analyzing of affecting factors on sport acculturation the point of view Urmia university higher education students. *Contemporary Studies on Sport Management*, 5(9), 11-22. [In Persian]. https://smms.basu.ac.ir/article 1179.html?lang=en
- Galimov, I.A. (2016). The attitude of the religion Islam to the physical culture, sport and healthy lifestyle. *International Journal of Humanities and Cultural Studies (IJHCS)*, 3(2), 148-155.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010) Multivariate data analysis. 7th Edition, Pearson, New York. https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=1841 396
- Hosseini Keshtan, M. & Qalandar Quchan Atiq, G. (2022). Prioritization of indicators for the development of student sports in Iran. Research on Educational Sport, 10(28), 113-140. [In Persian]. https://doi:10.22089/res.2022.11449.2170
- Howell, D.C. (2013). *Statistical methods for psychology* (8th ed.). Wadsworth. https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=309727
- IRNA (2023). Kurdistan is a leader in student sports. https://www.irna.ir/news/85327722/
- Jan Nesar, F. (2016). *The mission of education and educators in introducing Islamic-Iranian lifestyle models*. The First National Conference on Lifestyle and Health. [In Persian]. https://civilica.com/doc/747211/
- Kashef, M. (2011). *Management of leisure and healthy recreation*. First edition, Tehran: Mobtakeran Publication. (In Persian).
- Kaviani Arani, M. (2009). Designing a lifestyle theory based on the Islamic perspective and constructing the Beck Islamic Life Test and examining

- its psychometric properties. Ph.D. thesis in Psychology, University of Isfahan. https://lib.ui.ac.ir/inventory/3/6091.htm
- Laar, R.A., Ashraf, M.A., Zhou, S., Zhang, L. & Zhong, Z. (2022). Assessing the association between Pakistani women's religious beliefs and sports participation. *Frontiers in Psychology*, 13, 915521. https://doi:10.3389/fpsyg.2022.915521
- Manochehrinezhad, M., Hemati Nezhad, M.A., Rahmati, M.M. & Sharifiyan, E. (2018). Identification and Analysis effective factors of institutionalize sport culture in children and adolescence in view of physical education teachers. *Sport Management*, 10(1), 163-179. [In Persian]. https://doi.org/10.22059/jsm.2018.203107.1599
- Mokhtarpour, M. (2020). Sociological explanation of social factors affecting sports socialization. *Cultural- Social Studies of Olympic*, *I*(1), 125-155. [In Persian]. https://www.sid.ir/paper/402286/en
- Moodi, D., Khoshkashti, J. & Keshtidar, M. (2018). The effect of the popularity of physical education teachers on sports culture of high school students in Birjand city. *Sports Science Quarterly*, 10(32), 72-92. [In Persian]. https://sanad.iau.ir/fa/Article/1099162?FullText=FullText
- Paposh, A.A., Nazari, A. & Asi Madhab, A.Q. (2018). Explaining the place of leisure time and sports in lifestyle and health promotion based on Islamic perspective. The Second National Conference on lLifestyle and Health. [In Persian]. https://civilica.com/doc/914208/
- Saatchian, V., Mahmoudi, A., Azizi, B., Amiri-Parian, S. (2023). Investigating the role of spending sport leisure time on the islamic lifestyle of female school students. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*, 9(1), 33-49. [In Persian]. https://doi.org10.22037/jrrh.v9i1.34228
- Safari, O. & Safari, G. (2024). Study of factors affecting the institutionalization of sports culture in students. *SOREN Student Sports & Health Open Researches e-Journal: New-Approaches*, 5(2),60-65 [In Persian]. https://doi.org/10.22037/soren.v5i2.44284
- Shahmian, M. & Zamin Pardaz, M. (2017). Examining the role of family relationships on the acculturation of children and adolescents. The Second National Conference on Media, Communication and Citizenship Education. [In Persian]. https://civilica.com/doc/615677/
- Shams, F., Ehsani, M., Saffari, M. & Aroufzad, S. (2021). The driving, accelerating, and inhibiting factors of student's participation in physical education extracurricular activities of schools. *Research on Educational Sport*, *9*(24), 107-136. [In Persian]. https://doi:10.22089/res.2019.7695.1713
- Törrönen, J., Samuelsson, E., Roumeliotis, F., Room, R. & Kraus, L. (2021). Social health, physical health, and well-being: Analysing with bourdieusian concepts the interplay between the practices of heavy drinking and exercise among young people. *International Journal of*

Drug Policy, 91 (2021) 102825. https://doi:10.1016/j.drugpo.2020.102825

- Vindyk, A., Kubatko, A., Sokolova, O., Malakhova, Z., Lapytskyi, V. & Galchenko, L. (2024). Physical Culture and sports in the life of youth of the 21st century: value changes. *Journal of Interdisciplinary Research*. 14(1), 51-55. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140243/papers/A 09.pdf
- Vrabcová, P., Smolova, H. & Urbancova, H. (2018). Adherence to healthy lifestyle principles among college students: a case study. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 66(2), 521-530. https://doi:10.11118/actaun201866020521
- Wibowo, Y.G. & Indrayana, B. (2019). Sport: A review of healthy lifestyle in the world. *Indonesian Journal of Sport Science and Coaching*, *I*(1), 30-34. https://doi.org/10.22437/ijssc.v1i1.6580
- Young Journalists Club (2023). 40% increase in sports facilities for students in the country. https://www.yjc.ir/fa/news/8631467/

استناد به این مقاله: قنبری کردیجانی، زهرا، عزیزی، بهادر، حلاجی، محسن و سیدآبادی، فانزه. (۱۴۰۴). تدوین مُدل ارتباطی سبک زندگی ایرانی – اسلامی بر فرهنگ پذیری ورزشی دانش آموزان. *مدیریت توسعه پایدار در ورزش،* ع(۱۵)، ۳۴۴–۳۷۱

Journal of Sustainable Development in Sport Management is licensed under a Creative Commons Attribution.NonCommercial 4.0 International License.